

VisioLab-projekti 08-11

Yhteistyöopas

taide- ja Kulttuurialan opiskelijaprojekteihin

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

Serie L: Läromedel, 2/2011

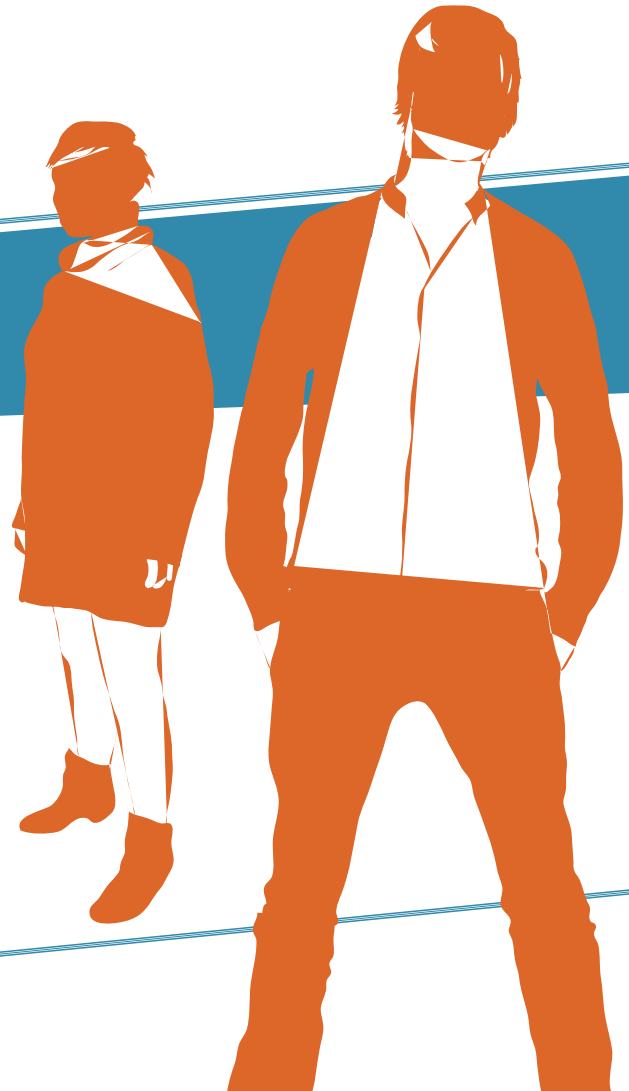

VisioLab-projekti 08–11

Yhteistyöopas

taide- ja Kulttuurialan opiskelijaprojekteihin

Tieto-opas yhteistyökumppaneille,
opiskelijoille, opettajille ja ohjaajille.

Julkaisija:
Yrkeshögskolan Novia, Tehtaankatu 1 Vaasa, Suomi
© Martina Österberg ja Yrkeshögskolan Novia

Suunnittelu ja tekstit:
Martina Österberg

Muokkaus:
Kiti Sandén och Martina Österberg

Suomennos:
Helena Kommonen

Taitto ja kuvitukset:
Anna Wallendahl

Painettu:
Pietarsaarella 2011

Novia publikation och produktion, serie L: Läromedel 2/2011
ISSN 1799-4195
ISBN (print): 978-952-5839-28-9
ISBN (digital): 978-952-5839-25-9

Sisällysluettelo

Luku 1 - Alkusanat

Luovat opiskelijaprojektit seudun kehittämiseksi	2
Taide ja kulttuuri – monimutkaisen maailman sillanrakentaja	4

Luku 2 - Mikä on luova opiskelijaprojekti?

Mikä on luova opiskelijaprojekti?	8
Mitä kannattaa huomioida ennen opiskelijaprojektin aloitusta	9
Ketkä osallistuvat opiskelijaprojekteihin?	12

Luku 3 - Luovien opiskelijaprojektien työvaiheet

Projektipohjaisen prosessin tärkeitä vaiheita	14
Ennen projektin alkua	15
Tiedota ja kommunikoi	15
Suunnittele ja jäsennä	18
Sopimuksen tekeminen	19
Opiskelijaprojektien korvauksista	20
Keskustelkaa kapasiteetista ja käytännöistä	21
Projektin aikana	24
Ideoiden pallottelu ja niiden jalostaminen	24
Palaute	24
Konfliktinhallinta	25
Muuta muistettavaa projektin aikana	26
Projektin loppuun vieminen	30
Projektin päätyttyä	30
Arviointi	31

Luovat opiskelijaprojektit seutukehityksen osana

Yrkeshögskolan Novia, samoin kuin monet muut Suomen ammattikorkeakoulut, on ottanut käyttöön työelämälähtöisen, projektipohjaisen oppimisen opetusmenetelmän. Menetelmän lähtökohtana on ollut tarve kouluttaa opiskelijoita, joiden tietotaito riittää vastaamaan tämän päivän työelämän asettamiin vaatimuksiin. Kyseisen oppimismenetelmän lisäarvona on pidetty myös sitä, että se tutustuttaa opiskelijat ympäröivään maailmaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta he voisivat jo opiskeluaikanaan solmia arvokkaita kontakteja elinkeinoelämään. Projektipohjainen oppiminen antaa myös toimeksiantajille mahdollisuuden tutustua uusiin kykyihin ja raikkaisiin ideoihin. Yhdistävä tekijä, eli opettajat, ovat tietysti avainasemassa myös tässä kehitystyössä. Heidän ansiostaan opiskelijaprojekteja voidaan ylipäätään toteuttaa ja saattaa loppuun – ulkopuolisen yhteistyökumppanin toimeksiannon toteuttaminen on vastuullinen ja monitasoinen prosessi, joka vaatii hyvää suunnittelukykyä ja ammattimaisen otteen.

VisioLab-projekti toteutettiin vuosina 2008–2011. Se sai alkunsa ajatuksesta, että seudun elinkeinoelämän ja Yrkeshögskolan Novian välillä tarvitaan laajempaa

yhteistyötä Uudessakaarlepyyssä tarjottavan kulttuurialan koulutuksen toteutuksessa. Haluttiin viedä kulttuuri- ja taidekoulutus koulun ulkopuolelle ja opastaa yrityksiä siihen, miten luovan alan palveluja ostetaan. Samalla opiskelijoille annettaisiin mahdollisuus kokeilla todellisia toimeksiantoja ja kaikkea tähän liittyvää (ks Sandén y.m. (2011): *Projekt VisioLab 08–11. Slutrapport och framtidsvisioner*).

VisioLabin toiminta antoi paljon hyödyllistä tietoa siitä, miten luovia opiskelijaprojekteja voidaan toteuttaa yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa – ja vastaavasti monia tärkeitä oivalluksia siitä, miten ei pidä toimia. Voidaanhan opiskelijaprojektien, yhtä hyvin kuin muidenkin kehitysprojektien yhteydessä, joutua ratkaisemaan odottamattomia tilanteita ja ongelmia. Projektien tärkein anti onkin usein uusien kokemusten ja uuden tiedon saaminen. Meidän mielestämme tätä tietoa pitää jakaa avokätisesti muiden kanssa ja siksi olemmekin laatineet tämän oppaan. Uskomme, että projektipohjaiset opiskelijatyöt hyödyttävät kaikkia osapuolia; ne antavat sekä taloudellisen että luovan piristysruiskeen ja myönteisiä yhteistyökokemuksia.

VisioLabista saamiemme oppien pohjalta olemme laatineet tiivistelmän siitä, kuinka opiskelijat, yhteistyökumppanit, opettajat ja ohjaajat voivat toimia opiskelijaprojektin eri vaiheissa. Uskomme, että nämä perusohjeet helpottavat yhteistyötä ja että niiden ansiosta voidaan välttää ne salakarit, jotka projektien yhteydessä vaanivat. Emme tietenkään voi luvata sataprosenttista tyytyväisyystakuuta yhteistyöoppaalleemme; olisihan sinisilmäistä uskoa, että tällaisen oppaan pohjalta voitaisiin luoda täydellinen opiskelijaprojekti. Tiedämme, että projektit ovat aina haasteellisia, mutta myös sen, että useimmat osallistujat ovat kuitenkin lopulta tyytyväisiä siihen, että menivät projektiin mukaan.

Tämän yhteistyöoppaan tavoitteena on innoittaa uusiin, mielenkiintoisiin opiskelijaprojekteihin erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Monipuolinen, alat ylittävä yhteistyö edistää seudun kehitystä ja vahvistaa luovan alan asemaa elinvoimaisen elinkeinoelämän luonnollisena osana.

Monia opettavaisia opiskelijaprojekteja sekä yhtä monta tyytyväistä yhteistyökumppania toivoen,

Kiti Sandén

Projektipäällikkö, VisioLab 08–11

Taide ja kulttuuri – monimutkaisen maailman sillanrakentajia

Taidetta ja kulttuuria pidetään usein sivistyneen yhteiskunnan mittoina – niiden laiminlyöminen tai kontrolloiminen johtaa siihen, että oleellinen osa ihmisyyttä menetetään. Taiteella ja kulttuurilla on lisäarvo, jota ei aina voida mitata rahassa, mutta sitäkin enemmän laajuudessa ja sisällössä. Siksi Yrkeshögskolan Novia haluaa tarjota monipuolista koulutusta niille, jotka epävarmoista tulevaisuuden näkymistä huolimatta uskaltavat lähteä tälle alalle opiskelemaan. Novia haluaa myös harjoittaa tutkimus- ja kehitystyötä taiteen ja kulttuurin roolin vakiinnuttamiseksi monimutkaisessa yhteiskunnassamme, jossa tarvitaan totuttelua uusiin ajatuksiin ja pehmeämpiin arvoihin.

Kansainvälisellä pelikentällä on laajemmin oivallettu taiteen ja kulttuurin potentiaali sillanrakentajana ja eri maailmoja yhdistävänä tulkkina. Yrityksillä, järjestöillä ja erilaisilla yhteisöillä olisi paljon löydettävää taiteen ja kulttuurin aarrearkusta. Taide voi ratkaista konflikteja, rohkaista rakentamaan vuoropuheluun ja synnyttää terveitä, uusia ideoita ja oivalluksia. Taide keskustelee sanoita ja avaa ovia, joita ei aiemmin olla pystytty avaamaan. Taide voi ärsyttää, kiihottaa ja pöyristyttää, mutta myös lohduttaa, eheyttää ja

antaa nautintoa. Siksi taide ja kulttuuri ovat tulevaisuuden aloja, jotka voivat työllistää paljon enemmän toimijoita kuin tämän päivän Suomessa tapahtuu.

Taide ja kulttuuri eivät ole, eikä niistä saisikaan tulla, tiettyä valiojoukkoa varten olevia erikoistuotteita – ne ovat olemassa meitä kaikkia varten. Emme myöskään saa unohtaa, että taide ja kulttuuri ovat osa elinkeinoelämää – ajatuksia, kokemuksia ja vaikutelmia tuottavia aloja, jotka tämän lisäksi myös tuottavat konkreettisia esineitä, tekstiilejä, kuvia, kirjoituksia tai esityksiä. Riippumatta siitä, millä tavalla kulutamme taidetta ja kulttuuria, kukaan ei voi kieltää, että ne ovat tarpeellisia kovien arvojen ja kaavamaisen ajattelutavan vastapainoina. Me ihmiset tarvitsemme kauneutta ja sielun ravintoa tasapainottamaan loputonta pyrkimystämme suurempaan ja parempaan. Tiedon valtavirta on välillä pysäytettävä. Toisinaan täytyy syventyä ja harkita.

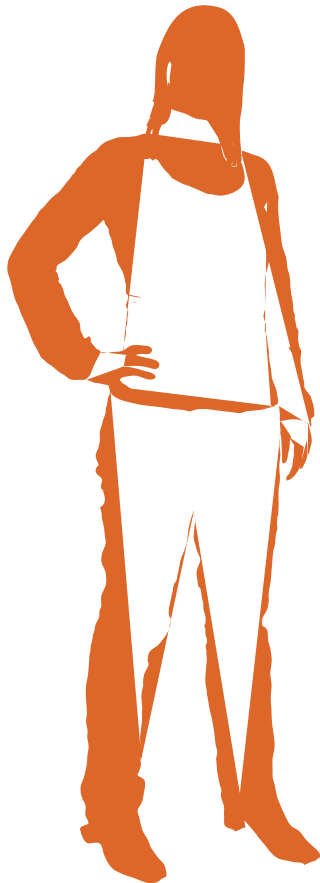
Luovien opiskelijaprojektien kautta voidaan oppia paljon uutta ja oivaltaa asioita, jotka eivät ole koskaan edes käyneet mielessä. Projektit saattavat olla sekä luonnetta muovaavia, että kärsivällisyyttä

vaativia, mutta lopussa todetaan kuitenkin usein, että työ on maksanut vaivan. Vaikka jokin projekti ei onnistuisikaan sataprosenttisesti (mikä muuten on erittäin harvinaista) on kaikille sekä terveellistä, että virkistävää välillä heittäytyä täysin tuntemattomaan. Tarvitaan vain avoin mieli, uteliaisuutta ja aimo annos rohkeutta.

Onnea projektien parissa!

Jaana Erkkilä

Taiteen ja kulttuurin tutkimus- ja kehityspäällikkö,
Yrkeshögskolan Novia

Mikä on luova opiskelijaprojekti?

"Opiskelijaprojekteissa matka on kuitenkin yhtä tärkeä kuin itse päämäärä. Tämä tarkoittaa, että työprosessin aikana ilmenevistä ongelmista, kysymyksenasetteluista tai yllätyksistä muodostuu arvokkaita tilaisuuksia kerätä uutta tietoa ja uusia kokemuksia."

Mikä on luova opiskelijaprojekti?

Ala, joka usein luo lähtökohdiltaan käsin koskettamattomissa olevia ideoita tai tuotteita, tarvitsee esittelyn. Alan opiskelijat kaipaavat myös harjoittelua niitä tilanteita varten, joissa he joutuvat esittelemään alaansa tuleville yhteistyökumppaneille. Kummallakin osapuolella on tarve harjoitella kommunikointia vielä näkymättömistä asioista ja ideoista. Siksi uskomme, että tarvitaan edellä mainitun kaltaista kommunikointia tukevaa opasta, joka opiskelijaprojektien yhteydessä helpottaisi opiskelijoiden, yhteistyökumppanien, opettajien ja ohjaajien yhteistyötä. Olemme pyrkineet rajaamaan oppaan piiriin ne alueet, joilla syntyy helposti kommunikation katkoksia ja väärinkäsityksiä. Näiden vastapainoksi olemme yrittäneet tunnistaa myös inostuksen ja hyvän yhteistyön parhaat lähteet.

Tänä päivänä suuri osa opiskelu- ja työelämästä toteutetaan projektien muodossa. Jotkut pitävät projekti-sanaa kuluneena kliseenä, jonka takana piilee pätkätyö, epämääräiset työtehtävät tai niin kutsuttu kustannustehokkuus. Projektit ovat kuitenkin useimmiten oikeutettuja – rajoitettu aikataulu, määrätyt resurssit sekä etukäteen asetettuun päämäärään pyrkivä, valikoitu työryhmä tekevät työn

yksinkertaisesti tehokkaammaksi.

Selvyiden vuoksi haluamme korostaa, että nimeämällä tässä oppaassa **taiteen ja kulttuurin opiskeluprojektit luoviksi opiskelijaprojekteiksi** emme ole missään nimessä halunneet antaa ymmärtää, että muut projektit eivät voisi olla luovia. Olimme yksinkertaisesti lyhyen ja täsmällisen nimityksen tarpeessa. Millä tavalla nämä luovat opiskelijaprojektit sitten erottuvat muista projekteista? Miksi luovia opiskelijaprojekteja varten tarvitaan oma yhteistyöopas? Hallinnallisesti projekteissa on paljon yhtäläisyyksiä, mutta korostamisen arvoisiakin eroja löytyy. Mitä tietoisempia näistä seikoista ollaan, sitä helpompaa yhteistyö on.

Hyvä huomioida ennen opiskelijaprojektin aloitusta

Opiskelijat eivät ole ammattilaisia

Luovien, työelämälähtöisten projektien tavoitteena on, että opiskelijat niiden kautta pääsevät tutustumaan työelämään ja toteuttamaan oppimaansa käytännössä. Yleinen käsitys on, että opiskelijatyö vastaa suurin piirtein ammattimaisia ostopalveluja sillä erolla, että sen saa halvempaan hintaan. Tämä käsitys on virheellinen ja ehkä yksi niistä seikoista, jotka erityisesti yhteistyökumppanin on otettava huomioon, kun projektityö käynnistetään: *Opiskelija on henkilö, joka on vasta perehtymässä omaan alaansa sekä asiakastyöhön, eikä häntä siten voida verrata ammattilaiseen.*

Vaikka opiskelijoiden välillä saattaa olla suuria yksilöllisiä eroja, voidaan kuitenkin olettaa, että opiskelijat:

- ✓ harvoin työskentelevät yhtä tehokkaasti ja määrätietoisesti kuin ammattilainen
- ✓ tarvitsevat projektin kuluessa enemmän apua, tukea ja rohkaisua
- ✓ eivät ole tottuneet kommunikoimaan asiakkaiden kanssa eivätkä aina uskalla tai osaa ilmaista ajatuksiaan selkeästi.

Edellä mainittujen asioiden vastapainona opiskelijoilla voi olla:

- ✓ enemmän aikaa tilattua toimeksiantoa varten, koska heillä harvoin on useita toimeksiantajia samanaikaisesti
- ✓ paremmat mahdollisuudet perehtyä yhteistyökumppanin toivomuksiin
- ✓ uusia ideoita ja he voivat nähdä asioita eri perspektiivistä
- ✓ mahdollisuus välittää toimeksiantajalleen miten tämän päivän opetus toimii
- ✓ mahdollisuus opetuslaitoksensa kautta välittää yhteistyökumppanilleen päivitettyä alan tietoa.

Opiskelijaprojekti on oppimisprosessi

Tavallisissa projekteissa toimenpiteet A, B ja C johtavat yleensä ennalta asetettuun tavoitteeseen D. Tärkein asia on tavoite, joka pitäisi mieluiten saavuttaa suhteellisen lyhyessä ajassa. Opiskelijaprojekteissa *matka* on kuitenkin yhtä tärkeä kuin itse päämäärä. Tämä tarkoittaa, että työprosessin aikana ilmenevistä ongelmista, kysymyksenasetteluista tai yllätyksistä muodostuu arvokkaita tilaisuuksia kerätä uutta tietoa ja uusia kokemuksia. Siksi yhteistyökumppanin tulisi ymmärtää, että *tavoitteellisuudesta ei saa tulla itsetarkoitus*. Tämän lisäksi käy usein niin, että yhteistyökumppani voi itsekin oppia jotakin uutta, mikäli hän ehtii osallistua työhön. Tässä onkin opiskelijaprojektin idea – kaikki voivat oppia jotain uutta.

Opettavainen yhteistuotanto

Projektityöskentelyssä tärkeän osan muodostaa *sosiaalinen ja ryhmädynaaminen* näkökulma, joka voi olla joillekin opiskelijoille haasteellinen. Opiskelijoilla voi olla kovin erilaisia kokemuksia projektityöskentelystä.

Pitempään opiskelleet ovat useimmiten ehtineet osallistua projekteihin ja ovat myös siten ehtineet oppia niistä. Koska olemme kuitenkin kaikki erilaisia, voi kokematon mutta aloitekykyinen opiskelija myös menestyä hyvin projektityössä. Myönteinen asenne, vahva vastuuntunto ja oppimishalu ovat projektien yhteydessä hyviä kimmokkeita.

Nuorelta opiskelijalta puuttuu joskus se itsevarmuus ja itseymmärrys, joita todellisten työtehtävien asiakaskohtaamiset edellyttävät. Mikäli opiskelija ei ole tottunut tuomaan ajatuksiaan esille häntä voi jännittää, jolloin omien mielipiteiden esittäminen, puolustaminen ja keskustelu niiden mahdollisista vaihtoehdoista voi hänestä tuntua vaikealta. Yhtä tärkeää on kuitenkin kuunnella, pidättäytyä ja antaa tilaa muiden mielipiteille. Tästä syystä opiskelijaprojektit ovat hyödyllistä harjoittelua tulevia tiimitöitä varten. Miten työskennellä aktiivisesti ja pysytellä eturivissä käyttämättä kynänpäitään ja astumatta muiden varpaille? Millä keinoilla luoda hyvä mehenki, joka kannustaa kaikkia tekemään parhaansa?

Luovuus on ennakkoimattoman hyväksymistä

Ollennainen osa luovaa opiskelijaprojektia ja luovaa työtä ylipäättään, on tuloksen ennakkoimattomuus; sekä lopputulos, että siihen johtava prosessi ovat ennalta arvaamattomia. Olemme näinä päivinä totuneet siihen, että voimme kontrolloida ja ohjata useimpia asioita. Miksi siis heittäytyä näin epävarmaiseen ja epävarmaan toimintaan? Ehkä siksi, että ennakkoimattomilla ja ohjaamattomilla asioilla voi olla oma tarkoituksensa. *Tuntematon prosessi, jossa kaikkea ei ole lyöty lukkoon, voi antaa meille monta uutta oivallusta, uutta tietoa ja kykyä ymmärtää erilaisia ihmisiä erilaisine taustoineen ja tietoineen.* Työn tulokseksi ei siis jää pelkästään projektissa aikaansaatu tuote, vaan prosessin aikana syntynyt henkinen pääoma. Luultavasti juuri tästä syystä useimmat luoviin opiskelijaprojekteihin osallistuneet ovat olleet tyytyväisiä kokemuksiinsa.

Minun tapani ja sinun tapasi

Luovien projektien yhteistyössä sama asia voidaan tehdä monella eri tavalla. Tulkintamahdollisuuksia

on useita, ja siksi ”oikean” ja ”väärän” välinen raja on hämärä. Useimmiten on kyse eri mieltymyksistä ja eri toimintatavoista – *ilmaisu, työtapa* sekä *ideat* voivat siis olla hyvinkin erilaisia ja näin saavatkin olla. Sen takia on tärkeä antaa kaikkien itse kokeilla eri tapoja – jokaiseen asiaan ei tarvitse soveltaa patenttirikaisua.

Ketkä osallistuvat opiskelijaprojekteihin?

Opiskelijat suorittavat opiskelijaprojektissa tehtävän työn. Projekteja voidaan toteuttaa joko normaalin opetuksen viitekehyksissä, harjoittelujaksona tai lopputyönä. Näin ollen opiskelijoiden projektiosaaminen ja -kokemus saattaa olla hyvinkin vaihtelevaa.

Yhteistyökumppanina voi toimia yritys, aatteellinen järjestö tai jokin julkisen sektorin laitos (kuten koulu, sairaala, vanhainkoti jne.). Yhteistyö voi olla selkeä tilaustyö tai projekti, joka on syntynyt esim. opettajan tai opiskelijan aloitteesta.

Opettaja työskentelee opiskelijaprojektia toteuttavan opetusorganisaation opettajana. Hän vastaa usein projektin suunnittelusta, työnjaosta ja yleisestä hallinnasta.

Ohjaaja on ulkopuolinen henkilö, joka tarvittaessa palkataan projektia varten ohjaamaan opiskelijoita. Ohjaajaan turvaudutaan useimmiten siitä syystä, että hänellä on opiskelijoiden lopputyössä tarvittavaa tietoa tai siksi, että tehtävä vaatii erikoisosaamista. Opettajan sijasta voidaan projektinjohtajaksi valita myös ohjaaja.

Luovien opiskelijaprojektien työvaiheet

*“Jotta kaikki osallistujat saisivat opiskelija-
projektista kokonaiskäsityksen, olisi tehtävä
perusteellinen suunnitelma ja keskusteltava
kaikista oleellisista, projektiin liittyvistä asioista.”*

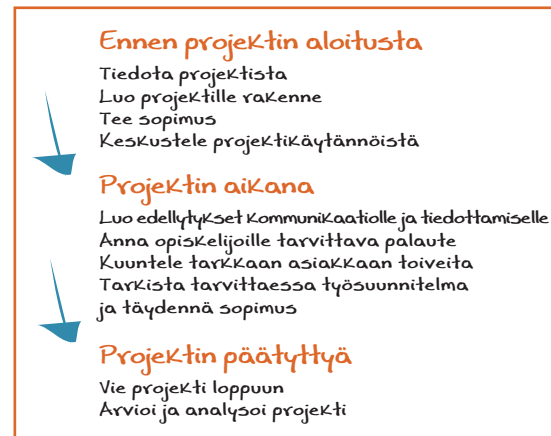

Tässä luvussa tarkastelemme opiskelijaprojektin työvaiheita käytännönläheisellä ja konkreettisella tavalla. Tekstin tueksi olemme myös laatineet tunnelmakartan, mindmapin, SWOT-analyysin (kohdat 1 ja 2 sivulla 15 ja 17) ja viikko-ohjelman mallin (sivu 19). Haluamme korostaa, että mallimme edustavat *yhtä* toteutustapaa, monia muitakin tapoja löytyy. Pääasia on löytää ne rutiinit, jotka toimivat tarkoituksen mukaisesti omassa projektissa.

Työprosessin kiteyttämiseksi olemme jokaisen luvun lopussa tehneet tiivistelmän niistä asioista, joita jokaisen osallistujaryhmän olisi ajateltava projektin eri vaiheissa; yhden opiskelijoita, yhden yhteistyökumppania sekä yhden opettajaa ja/tai ohjaajaa varten.

Projektipohjaisen prosessin tärkeitä vaiheita

Tähän kronologiseen prosessikaavioon on koottu projektityön kaikki vaiheet. Kaavio toimii myös tämän luvun sisällysluettelona.

Kuvio 1: Projektin työprosessi

Ennen projektin alkua

Tiedota ja Kommuniko

Jotta kaikki osallistujat saisivat opiskelijaprojektista kokonaiskäsityksen, **olisi tehtävä perusteellinen suunnitelma ja keskusteltava kaikista oleellisista, projektiin liittyvistä asioista.** Projektin lähtökohdat ja aikataulu tulee olla niin selkeät, että kaikki voivat prosessin käynnistyttyä keskittyä itse sisältöön.

Luovien opiskelijaprojektien toteuttamisen ehkä haasteellisin osa on se, että toimeksianto voidaan tulkita varsin monella eri tavalla. Voi olla vaikea ratkaista kuka määrittelee tyylin tai sisällön ja minkä lähtökohtien mukaan hän sen tekee. Mieltymykset voivat olla niin erilaisia. Kuinka kommunikoidaan esimerkiksi graafisesta profiilista tai valokuvaustyöstä? Miten kuvaan omat lähtökohtani niin, että muut ymmärtävät? On olemassa monta tapaa määritellä ja selkeyttää sanoin vaikeasti kuvailtavia asioita.

Muutama neuvo Kommunikoinnin helpottamiseksi:

Sekä opiskelijat että yhteistyökumppanit voivat käyttää *tunnelma- tai ajatuskarttoja* keskustelun pohjina. Mikäli löytyy *teknisiä, tuotantoa tai kustannuksia rajoittavia seikkoja* olisi ne mieluiten eriteltävä toimeksannon (kirjallisessa) vaatimuserittelyssä (ks kohta 3).

1. Kokoa tunnelmakartta (mood board), eli eräänlainen visuaalinen ajatuskartta (mindmap), joka selventää ajatuksenkulkuasi:

- ✓ Tee eri materiaaleista ja kuvista (esim. väreistä, muodoista, kuoseista, tyyleistä) kollaasi, joka kuvaa oikeaa tunnelmaa.
- ✓ Kerää lehtileikkeitä, elokuvanpätkiä, esitteitä, levykansia, musiikkia, esineitä jne., jotka havainnollistavat tavoitettua tunnelmaa.
- ✓ Käy läpi erilaisia tuotteita, jotka puhuttelevat joko ulkonäöllisesti tai toiminnallisesti; esitele niitä innoituksen lähteinä. Esim. nettisivuja, valokuvia, sisustuksia, vaatteita tai käyttöesineitä.
- ✓ Kerää materiaalia, joka ei miellytä – se voi selkeyttää asiaa entisestään.

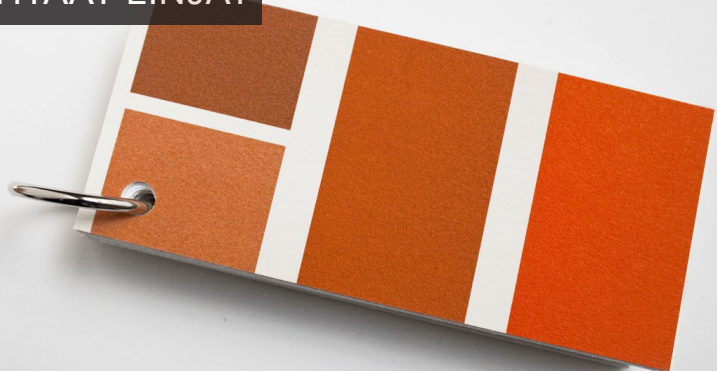
GRAAFINEN MUOTOKIELI

MATERIAALIN TUNTU

KÄSITTELEMÄTÖN PUU

TEKSTIILIN PINTASTRUKTUURI

PUHTAAT LINJAT

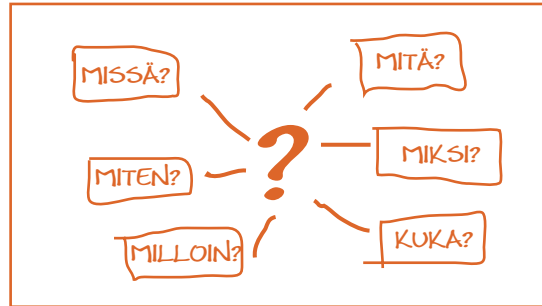

Kuvia 2: Moodboard

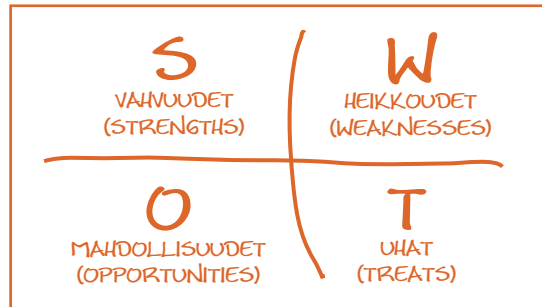
2. Mikäli visuaalinen ilmaisutapa tuntuu vaikealta tai jos sanat tuntuvat olevan parempi kommunikaation väline, voidaan myös kerätä **tärkeitä avainsanoja** tai tehdä omaa ajatuksenkulkua kuvaava **ajatuskartta** (mindmap). SWOT-analyysi on hyvä vaihtoehto esim. kun on kyse jo olemassa olevan tuotteen parantamisesta. Tee luettelo tuotteen vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista.

3. Kirjoita vaatimuserittely toimeksiannon määrittämiseksi. Tämä dokumentti kokoaa yhteistyökumppanin toivomukset ja vaatimukset hänen haluamalleen tuotteelle. Vaatimuserittelyyn voi sisältyä esim. seuraavat osat/elementit:

- ✓ Toimeksiantoa koskevaa tietoa sekä sen tavoitteet ja päämäärä
- ✓ Ratkaistavan ongelman tai kehitettävän tuotteen kuvaus
- ✓ Mahdolliset (tuotteen) toimivuuteen, käyttöön, ulkonäköön tai tehokkuuteen liittyvät vaatimukset
- ✓ Toiminnallisiin, tuotantoteknisiin tai taloudellisiin rajoituksiin liittyvät seikat

Kuvio 3: Mindmap

Kuvio 4: SWOT-analyysi

Suunnittele ja jäsennä

Järkevä ja realistinen käsitys työmäärästä ja työnjaosta on tärkeä projektin aloituksen kannalta. Yksinkertainen, tehtäviä, työnjakoa ja aikataulua kuvaava kaavio helpottaa työtä ratkaisevasti, myös siinä tapauksessa, että suunnitelmaa joudutaan muokkaamaan. Säännöllisten kokousten ja aktiivisen kommunikoinnin avulla huolehditaan siitä, että kaikki tietävät, mitä on tehtävä, kuka sen tekee ja milloin se tehdään.

Projekti helpottuu, jos sen toteuttajilla on:

- ✓ Työn vaiheita kuvaava suunnitelma: mitä tehdään ensin, mitä seuraavaksi jne.
- ✓ Järkevä ja realistinen työsuunnitelma työnjakoineen, viikoittaiset aikataulut ja työtehtävät
- ✓ Selkeät vastualueet: kuka edustaa
1. yhteistyökumppania 2. opetusorganisaatiota ja
3. opiskelijoita? Kuka toimii yhteyshenkilönä?
Kuka kutsuu kokoukset koolle? Kuka toimii projektipäällikkönä?

- ✓ Säännöllinen raportointi: mitä on tehty, mitä on tekemättä ja miksi? Miten tämä voidaan korjata?
- ✓ Säännölliset kokoukset: suurokokoukset kaikille + pienemmät kokoukset eri ryhmissä. Kaikkia kokouksia varten on oltava selkeä työlista (joka kannattaa lähettää osallistujille etukäteen). Vältä pitkiä kokouksia – sopivan pituinen, hyvin suunniteltu ja jäsennetty kokous on tehokkaampi. Tee jo ensimmäisessä kokouksessa, jossa kaikki ovat läsnä, aikataulu tulevia kokouksia varten. Näin vältetään jatkossa päivämäärien pallotelmiselta.
- ✓ Dokumentaatio: a) laadi kokouksista päätöspöytäkirja tai muistio, jotta kaikki tietäisivät mitä on päätetty, b) pidä lopetustyötä ja raportointia helpottavaa työpäiväkirjaa.
- ✓ Suunnitelma siitä mitä projektin jälkeen tapahtuu? Kuka tekee mahd. tekemättömät työt? Kuka vastaa siitä, että työ toteutuu suunnitelman mukaisesti?
- ✓ Lopputuloksen seuranta.

Työsuunnitelma ja aikataulu

v 9	Taustatutkimus
ma	Aloitus
ti	Taustatutkimus, kilpailuanalyysi (Internet)
ke	Taustatutkimus, trendit (lehdet, Internet jne.)
to	Taustatutkimus, silmälasien historia
pe	Dokumentointi
v 10	Analyysi
ma	Käyttäjätutkimukset
ti	Tuoteanalyysi/markkinoilla olevat silmälasit
ke	Aktiiviteettianalyysi, prosessikaavio
to	Toiminta-analyysi
pe	Dokumentointi
v 11	Ideointi
ma	Tunnelmakartat (Moodboards)
ti	Elämäntyylikartta (Lifestyleboard)
ke	Luovat menetelmät
to	Idealuonnos
pe	Dokumentointi
v 12	Ideointi
ma	Luovat menetelmät
ti	Luonnos
ke	Luonnos
to	Luonnos
pe	Dokumentointi

Kuva 5: Silmälasien muotoiluprojektin neljä ensimmäistä viikkoa työ- ja viikkosuunnitelmassa.

Sopimuksen tekeminen

On tärkeää, että projektin tärkeimmät osiot kirjataan **sopimukseen**, jonka kaikki osapuolet hyväksyvät ja allekirjoittavat *ennen* projektin alkua. On **eriteltävä täsmälleen** mitä toimeksiantoon sisältyy – mikäli muutokset tai lisätyöt tulevat ajankohtaisiksi, nämä on eriteltävä sopimuksessa erikseen tai sitten sopimukseen voidaan tehdä myöhemmässä vaiheessa lisäyksiä.

Sopimuksen on vastattava seuraaviin

Kysymyksiin:

- ✓ Mikä on toimeksiantannon tavoite ja päämäärä?
- ✓ Ketkä ovat projektissa
 - a) ammattikorkeakoulun (opettajat, ohjaajat) ja
 - b) yhteistyökumppanin vastuuhenkilöt?
- ✓ Mikä on projektin osapuolten välinen työnjako?
- ✓ Missä ajanjaksossa työ on suoritettava ja milloin sen odotetaan olevan valmis?
- ✓ Onko a) opiskelijoilla b) opettajalla tai ohjaajalla c) yhteistyökumppanilla erityisiä sitoumuksia?

- ✔ Mitä työ maksaa? Maksetaanko: Opiskelijoille? Opetusorganisaatiolle? Kolmannelle osapuolelle?
- ✔ Missä muodossa korvaus maksetaan: Rahana? Ulkoisena ohjauksena? Muulla tavalla?
- ✔ Miten suhtaudutaan yhteistyökumppanista johtuviin lisätöihin ja/tai muutoksiin?
- ✔ Miten lisätöitä korvataan?
- ✔ Millaiset vahingonkorvausvaatimukset voivat projektin yhteydessä tulla kysymykseen? Millainen katto tulisi asetta mahdollisille vahingonkorvauksille?
- ✔ Kuka on projektin tuotteen/loputuloksen omistaja? Kenelle kuuluu mahdolliset tekijänoikeudet?

Koska taide- ja kulttuurialan käytännöt ja tarpeet ovat sopimuskysymyksissä vaihtelevia, on vaikea antaa kattavaa, konkreettista ”oikean” sopimuksen mallia. Mikäli sopimukseen on otettu mukaan yllämainitut perustiedot, niin ainakin oleelliset asiat on katettu. Jos tarvitaan erittelyjä ja varauksia koskien esim. tekijänoikeuksia, käyttäjän oikeuksia tai uusintojen korvausta, on asia hyvä tarkastaa projektin toteutusympäristön tuntevan alan liiton tai asiantuntijan kanssa.

Opiskelijaprojektien Korvauksista

Opiskelijatöitä ei tulisi pitää ammattilaistöitä halvempana vaihtoehtona, koska ne saattavat poiketa huomattavasti ammattimaisesta työstä sekä työ-prosessin että sisällön osalta. Opiskelijaprojekti voi olla joko lopputyö, harjoittelujakso tai tilaustyö. Riippumatta siitä, millaisesta toimeksiannosta on kyse, opiskelijoiden on saatava korvausta suorittamastaan työstä. Varsinkin kun opiskelija suorittaa työtä, josta yhteistyökumppanilla on taloudellista hyötyä, rahapalkka on perusteltu korvausmuoto. Yleensä sovitaan tunti- tai kuukausikorvauksesta, mutta voidaan myös sopia kokonaissummasta. Palkka voidaan jakaa useaan osaan. Varsinkin kun projekti kestää useita kuukausia on asiallista jakaa palkka projektin aikana maksettaviin osamaksuihin. Millä tavalla korvauksen maksaminen sitten hoidetaan, se kannattaa kirjoittaa *selkeästi* projekti-sopimukseen. Opiskelijat saavat suoritettua työstä tietyn opintopistemäärän tai merkinnän pakollisesta harjoittelujaksosta, mikä voidaan myös katsoa opetusorganisaation maksamaksi ”palkaksi”.

Joskus korvaus saatetaan maksaa yritykselle tai

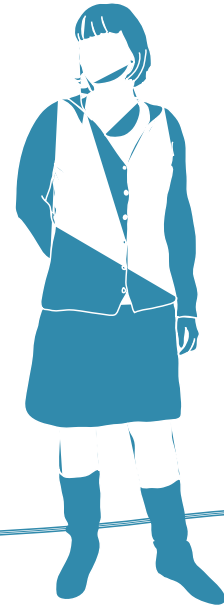
osuuskunnalle, jollaisia opiskelevat voivat perustaa jo opiskeluaikanaan. Jos opiskelijat itse laskuttavat suorittamastaan työstä, heidän mukanaolonsa on jo projektiin alkuvaiheessa tärkeää. Erittelyjen, ehtojen ja tarjousten antamisen harjoittelusta tulee silloin tärkeä osa itse projektia, jotka lisäävät opiskelijoiden itsevarmuutta ja ammattitaitoa.

Keskustelkaa kapasiteetista ja Käytännöistä

Projekteissa on tärkeää, että opiskelijat oppivat tuntemaan yhteistyökumppanin tarpeet ja vastaavasti, että yhteistyökumppanit tutustuvat opiskelijoiden työtapoihin ja -menetelmiin. Yhteistyökumppani tarvitsee myös tietoa koulutusorganisaation kapasiteetista ja käytännöistä projektityöskentelyssä. Yhteistyökumppanille on myös kerrottava luovan työprosessin erikoispiirteistä ja siitä, että opiskelijat eivät pysty työskentelemään samojen edellytyksien mukaan kuin alan ammattilaiset. On lisäksi tärkeä käydä läpi mitä tuloksia voidaan odottaa sekä kuinka paljon aikaa ja rahaa yhteiskumppani on valmis sat-

saamaan projektiin.

Seuraavassa esitetään jokaiselle osallistujaryhmälle yhteen-
veto siitä, mitä heidän olisi käytävä läpi ennen projektin ja
itse työnteon käynnistymistä.

Opiskelijalle ajateltavaa ennen projektin aloitusta:

- ✓ Oletko ymmärtänyt tehtävän? Ellet ole, esitä kysymyksiä!
- ✓ Voitko millään tavalla valmistautua paremmin tehtävää varten? Lue, kysy niiltä, jotka tietävät ja kerää faktaa.
- ✓ Onko sinulla ideoita, joita et osaa esittää? Pyydä opettajalta/ohjaajalta apua ja laadi luonnos, ajatuskartta tai toimintakuvaus.
- ✓ Oletko huolissasi siitä, miten sinun työryhmäsi tulee toimimaan yhdessä? Oletko tyytymätön työnjakoon? Jutelkaa asiasta ja pyrkikää saamaan aikaan optimaalinen työnjako.
- ✓ Oletko huolissasi siitä, riittääkö oma osaamisesi? Ei hätää, tämän takiahan osallistut opiskelijaprojektiin. Saat apua, tukea ja paljon uutta tietoa.
- ✓ Vaihtakaa yhteystietoja, jotta kaikki ovat tarpeen tullen tavoitettavissa.

Yhteistyökumppanille ajateltavaa ennen projektin aloitusta:

- ✓ Mitkä ovat odotuksesi projektin suhteen? Tee siitä selkeä kuvaus, jonka kaikki ymmärtävät.
- ✓ Kuinka paljon aikaa ja resursseja voit varata projektityöhön?
- ✓ Onko sinulla aikaa opiskelijoiden ohjaamiseen?
- ✓ Kuka on projektissa oman organisaatiosi vastuuhenkilö ja yhteyshenkilö?
- ✓ Millä tavalla työ suunnitellaan? Tee luettelo eri työmomenteista.
- ✓ Miten sinä ja työryhmä pidätte yhteyttä?
- ✓ Millä tavalla haluat projektiryhmän tiedottavan esim. työn aikataulusta ja etenemisestä?
- ✓ Mitkä ovat projektin virstanpylväät? Ensimmäinen luonnos, esittely jne.?
- ✓ Missä työ tehdään, sinun vai koulutusorganisaation toimitiloissa? Onko sinulla vierastyöntekijöille tarvittavat tilat ja varustus?
- ✓ Onko opiskelijoilla kaikki työhön tarvittavat tarvikkeet ja tiedot?
- ✓ Tarvitaanko erikoistyökaluja tai -ohjelmia?

Opettajalle/ohjaajalle ajateltavaa ennen projektin aloitusta:

- ✓ Millaisesta toimeksiannosta on kyse? Onko opiskelijalla/ryhmällä riittävä kyky projektin läpiviemiseen? Kannattaisiko ottaa laskelmoitu riski ja kokeilla jotakin uutta, vaikka projekti onkin haastava?
- ✓ Millainen aikataulu on projektille kohtuullinen? Tee viikoittainen kokonaissuunnitelma, jossa kutakin viikkoa varten on eritelty mitä tehdään, kuka tekee ja missä?
- ✓ Tarvitaanko erikoistietoa/ohjausta?
- ✓ Löytyykö aikaa ja resursseja ulkopuoliselle asiantuntijalle, vai ohjaako oma väki toimeksiantoa?
- ✓ Onko toimeksianto lopputyö vai työharjoittelu? Mitä erikoisvaatimuksia tämä asettaa?
- ✓ Voiko yksittäinen opiskelija ottaa projektin toteuttaakseen?
- ✓ Onko ryhmä sellainen, että siinä on mahdollista tehdä järkevä ja oikeudenmukainen työnjako? Kuka on opiskelijaryhmässä sopiva vastuuhenkilö?
- ✓ Missä vaiheessa opiskelijat tulevat mukaan prosessiin?
 - a) Suunnitteluvaiheessa?
 - b) Ensimmäisessä asiakastapaamisessa?
 - c) Konkreettisen työn alkaessa?
- ✓ Jos projekti kiinnostaa useita opiskelijoita; miten valikoidaan se/ne jotka pääsevät mukaan? Haastatteluilla, ideakilpailuilla vai muulla tavalla?
- ✓ Mitkä ovat ammattikorkeakoulun vastuut? Mitkä ovat yrityksen vastuut?

Projektin aikana

Ideoiden pallottelu ja niiden jalostaminen

Kun kaikki käytännön asiat on selvitetty voi itse työ alkaa; pallotellaan ja jalostetaan toteuttamiskelpoisia ideoita. Tämä prosessi vaatii, että kaikki työryhmän jäsenet kunnioittavat toistensa näkökantaa ja ovat avoimia eri ehdotuksille. Kilpailu parhaasta ideasta voi joskus olla kova, ja sen takia on hyvä aloittaa menetelmästä, joka antaa kaikille mahdollisuuden osallistua. Tässä yksi tapa, jolla pallotellaan ja kehitetään ideoita ryhmässä:

Strukturoitu brainstorming

1. Käyttäkää 20 minuuttia kirjoittamalla **kaikki mahdolliset** ideat esim. viestilapuille. Tässä vaiheessa mitkään ideat eivät ole huonoja tai mahdottomia! Kaikki laput kootaan pöydälle tai seinälle.
2. Yrittäkää löytää ideoiden yhtäläisyyksiä, siirrelkää lappuja ja kootkaa ne eri ryhmiin tai kategorioihin.
3. Lajittelun jälkeen käytetään 15 min **hyvien ideoiden täydentämiseen** ja toteutuskelvottomien ideoiden **poistamiseen**.

4. Kun kaikki tämä on tehty, yrittäkää seuloa esiin esim. kolme selkeää suuntaa tai tyylä, joiden mukaan työskennellä, vaikka ne olisivatkin osittain päällekkäisiä. Laatikaa ideoista **suunnitelma, jossa kerrotaan kaikki sisällöstä aina projektin toteutukseen**. Jos ryhmä on pieni, voitte ehkä jo tässä vaiheessa päästä kehityskelpoiseen ideaan.

Lähde: <http://www.culturemeeting.com>

Palaute

Opiskelijoille on tärkeä antaa työn aikana **jatkuvaa palautetta**. Tämän avulla he kokevat etenevänsä, oppivansa ja toivottavasti onnistuvansa työssään. Kielteisen palautteen antaminen on välillä myös välttämätöntä, mutta silloin on ratkasevaa miten se esitetään. Palautetta tarvitaan myös, jotta opiskelijat ymmärtäisivät vastuunsa koulutusorganisaatiota ja yhteistyökumppania kohtaan.

Hyviä nyrkkisääntöjä palautteen antamisessa:

- ✓ Anna palautetta sopivissa annoksissa ja kun aika on otollinen – näin sanoma menee parhaiten perille.
- ✓ Esitä kielteistä palautetta rakentavalla tavalla. Ole asiallinen vaikka olet kriittinen, mutta älä peittele kritiikkiä niin paljon, ettei vastaanottaja ymmärrä mitä sanot.
- ✓ Anna palaute minä-muodossa, esim ”minusta näin olisi parempi” sen sijaan että sanot ”nyt sinä olet tehnyt virheen.”
- ✓ Pysy asiassa ja vältä ylimalkaista selittelyä mielipiteistäsi, mikä voidaan kokea sekä epäselvänä että jäsentymättömänä.
- ✓ Anna opiskelijoiden luovuudelle liikkumatilaa ja esitä eri vaihtoehtoja ongelman ratkaisemiselle – se on innostavampaa kuin valmiiksi pureskeltu konsepti. Jos tulos on huono: Tee uusi yritys.

Epäonnistumisesta

Joskus sattuu, että opiskelija ei vain ole ymmärtänyt väärin, vaan yksinkertaisesti epäonnistuu tehtävässään. Tällainen kokemus voi tuntua sekä häpeälliseltä että masentavalta. Epäonnistumiset

ovat kuitenkin opiskelijaprojekteissa osa todellisuutta yhtä hyvin kuin työelämässäkin. Virheiden tekeminen voi siis olla sekä hyödyllistä että opettavaista. Vaikka epäonnistuminen tuntuisi kuinka vaikealta, on myös tärkeä nousta uudestaan jaloilleen. Luopuminen ja murtuminen eivät ole vaihtoehtoja projekteissa, jossa on ulkopuolinen yhteistyökumppani.

Konfliktinhallinta

Aina kun ihmiset tekevät yhteistyötä syntyy ajoittain välttämättä konflikteja. On tavallista, että kaksi henkilöä tai useampi ei pysty henkilökemian takia tekemään yhteistyötä. Mitä voidaan tehdä sellaisen tilanteen korjaamiseksi? Tärkein asia on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tarttua ongelmaan, muutoin sekä projekti että ryhmän työrauha vaarantuu. Ei ole olemassa vain yhtä konfliktien ratkaisukeinoa, mutta hyvä nyrkkisääntö on, että kyse ei ole voittajista ja häviäjistä. Jokaisen on tehtävä kompromisseja, jotta kaikki pääsevät eteenpäin oman työnsä kanssa.

Konfliktinhallintaan sisältyy myös toimenpiteitä, joihin voidaan ryhtyä *ennen kuin* konflikti on syntynyt – silloin ei tarvita jälkisiivousta:

- ✓ Huolehditaan siitä, että kaikki ymmärtävät projektin tavoitteen ja päämäärän sekä sen mitä jokaiselta odotetaan. Laaditaan selkeät työnkuvaukset ja rajataan vastuualueet.
- ✓ Huolehditaan siitä, että asetetut odotukset kaikkiin projektinosallistujiin ovat realistiset ja oikeudenmukaiset.
- ✓ Palkitaan ja kiitetään. Konfliktin riski pienenee jos kaikki tuntevat itsensä arvokkaiksi ja arvostetuiksi.
- ✓ Ei unohdeta, että vanha kunnan kohteliaisuus ja asiallinen kohtelu luovat hyvän tunnelman.
- ✓ Luodaan yhteistyöhenki, jossa juoruilua ja kuppikuntia ei hyväksytä.
- ✓ Konflikteja ei kannata pelätä: erimielisyyksiin tartutaan mieluummin ennen kuin ne pääsevät kehittymään oikeiksi ongelmiksi.
- ✓ Konfliktinhallintaan kannattaa laatia valmis prosessin kulku – kaikille selitetään etukäteen mitä tapahtuu kun erimielisyyksiä syntyy. Prosessia tulee myös noudattaa.

Muuta muistettavaa projektin aikana

Kommunikoikaa tehokkaasti:

- ✓ **Puhukaa toistenne kanssa.** Mieluummin liian usein kuin liian harvoin. Tämä koskee sekä opiskelijota, yhteistyökumppaneita, opettajia että ohjaajia. Uskaltakaa nostaa esiin hankalia kysymyksiä tai yksityiskohtia joita ette ole ymmärtäneet. Tämä säästää sekä aikaa, energiaa että hermoja.
- ✓ **Tiedottakaa** kaikille osapuolille sähköpostitse, puhelimitse tai kutsumalla kokoukseen aina kun projektissa tapahtuu muutoksia. Ryhtykää muutoksen vaatimiin toimenpiteisiin ja muokatkaa työjärjestystä niiden mukaan.
- ✓ **Ilmoittakaa** toisillenne kaikista ryhmän jäseniä koskevista asioista, myös yksityisluonteisista asioista; myöhästymisistä, sairauspoissaoloista, esteistä jne. Viestin tai sähköpostin lähettäminen kestää muutaman minuutin, kun taas saattaa kestää tunteja, ehkä jopa päiviä selvittää tilanne, jossa joku on suuttunut, pahoittanut mielensä tai tehnyt turhaa työtä.

Opiskelijoille muistettavaa projektin aikana:

- ✓ Pitäkää ryhmänne jäseniä ajan tasalla siitä mitä on tekeillä; jutelkaa toisten kanssa, jos tulee muutoksia, myöhästymisiä tai yllätyksiä! Silloin kaikki pysyvät ajan tasalla.
- ✓ Oletko epävarma jostain asiasta? Onko asioita, joita et ymmärrä? Tyhmiä kysymyksiä ei ole – kysy henkilöltä, joka luultavasti tietää vastauksen. Parempi kysyä kuin toimia omin päin, vain huomatakseen jälkeenpäin, että kaikki meni pieleen.
- ✓ Eikö työnjako ole sinusta järkevä tai oikeudenmukainen? Älä ärsyynny, vaan keskustele asiasta. Tuntuuko siltä, ettei aika riitä työn tekemiseen? Ehdota aikataulun tarkistusta, aikataulussa pysyminen ei saa johtaa hutilointiin.
- ✓ Hoida oma osuutesi ja pidä sanasi. Mikäli kaikki toimivat tämän säännön mukaisesti, sujuu yhteistyö paremmin.

Yhteistyökumppanille muistettavaa projektin aikana:

- ✓ Onko sinulla kokonaistilanne hallinnassa? Tiedätkö missä vaiheessa työ on? Jos et, ota yhteyttä koulutusorganisaation nimeämään vastuuhenkilöön tai projektipällikköön.
- ✓ Haluatko tehdä muutoksia tai oletko tyytymätön siihen, mihin suuntaan projekti on menossa? Keskustele asiasta ja informoi kaikkia osallisia mahdollisista muutoksista, jotta ei tehtäisi turhaa työtä. Mikäli joudutaan tekemään sinusta johtuvia laajoja muutoksia, pitäisi sinun olla valmis maksamaan hieman lisää. Katso sopimusta!
- ✓ Oletko tyytyväinen tehtyyn työhön? Anna kaikille palautetta, jotta he saisivat intoa jatkaa työtä.

Opettajalle/ohjaajalle muistettavaa projektin aikana:

- ✓ Onko sinulla kokonaistilanne hallinnassa? Tiedätkö missä vaiheessa työ on? Jos et tiedä, ota yhteyttä opiskelijoiden vastuuhenkilöön ja selvitä tilanne. Jos lisätyö tulee ajankohtaiseksi – keskustele asiasta yhteistyökumppanin kanssa, jotta korvaus saataisiin oikeudenmukaiseksi.
- ✓ Pidätkö jatkuvasti yhteyttä opiskelijoihin ja yhteistyökumppaniin? Jos et kuule heistä mitään olisi hyvä tarkastaa, että kaikki on hallinnassa. Joskus ihmiset eivät uskalla myöntää etteivät osaa tai ymmärrä.

“Projektin päättämiseen kuuluu projektin rakenteen, työprosessin, oppiainesten ja tulosten analyysi sen lisäksi, että projektin lopputuloksesta keskustellaan yhteistyökumppanin kanssa.”

Projektin loppuun vieminen

Projektin päätyttyä

On tärkeää että kaikkien, ja erityisesti yhteiskumppanin, kanssa käydään läpi mitä projektin jälkeen tapahtuu. Opiskelijat tekevät usein tutkimuksia tai suunnitelmia, joita yritykset tai järjestöt projektin päätyttyä ottavat käyttöön. Silloin yhteistyökumppanin on itse vietävä projekti loppuun, mikä eri syistä ei aina onnistu. Yhteistyökumppania voidaan valmistella siihen, kuinka paljon aikaa ja resursseja tämä vaatii, jotta työn lopettaminen varmasti onnistuisi.

Tärkeitä kysymyksiä ennen opiskelijaprojektin päättämistä:

- ✓ Mitkä olivat tavoitteet? Onko ne saavutettu?
- ✓ Milloin projekti päättyy opiskelijoiden osalta?
- ✓ Mikä on yrityksen oma vastuu projektin loppuun viemiseksi?
- ✓ Onko yhteistyökumppanilla palautetta, jota hän haluaa esittää opiskelijoille ja/tai koulutusorganisaatiolle?
Onko opiskelijoilla tai opettajalla palautetta yhteistyökumppanille?
- ✓ Muita yhteistyötä koskevia kommentteja?

On myös arvokasta saada yhteistyökumppanilta kirjallista palautetta, joko vapaassa muodossa tai valmiina kyselykaavakkeena, jossa hän vastaa valikoituihin kysymyksiin. Joidenkin on helpompaa ilmaista itseään kirjallisesti kuin keskustelemalla asianomaisten henkilöiden kanssa.

Arviointi

Projektin päättämiseen kuuluu projektin *rakenteen, työprosessin, oppiainesten* ja tulosten *analyysi* sen lisäksi, että projektin lopputuloksesta keskustellaan yhteistyökumppanin kanssa. Tämä on tarpeen osaksi opiskelijoiden *syväoppimisen lisäämiseksi* (ja miksei myös yhteistyökumppanin ja opettajien), ja osaksi koulutusorganisaation *projektityön kehittämiseksi* sekä *kokemuksien hankkimiseksi*, joita taas voidaan soveltaa uusiin hankkeisiin. Kaikkien on osallistuttava tähän keskusteluun, joka pääosin dokumentoidaan myös kirjallisesti.

Tärkeitä kysymyksiä omaa arviointia varten:

- ✓ Vastasiko sisältö/laatu yhteistyökumppanin toivomuksia? Ellei, miksi ja mitä olisi voitu tehdä paremmin/toisin?
- ✓ Täyttivätkö työprosessi ja tulokset asetetut oppimistavoitteet?
- ✓ Mitä tehtiin hyvin? Miksi?
- ✓ Miten työnjako toimi? Tekivätkö kaikki oman osansa sopimuksen mukaisesti? Tekikö joku liikaa/liian vähän?

- ✓ Miten kommunikaatio sujui a) projektitiimissä b) projektin eri osapuolten välillä (yhteistyökumppanin, opiskelijoiden, ohjaajan ja/tai opettajan)
- ✓ Oliko aikataulu järkevä ja työsuunnitelma tarkoituksenmukainen? Ellei, mitä olisi voitu tehdä toisin?
- ✓ Puuttuiko projektiryhmältä työkaluja, asiantuntijuutta tai jotain muuta joka vaikutti työn läpiviemiseen?
- ✓ Oliko toimeksianto soveltuva suoritettavaksi opiskelija-projektina? Ellei, miksi? Jos toimeksianto oli hyvä, niin miksi? Mitä sinä opit? Mitä te opitte?
- ✓ Mitkä olivat opettavimmat vastoinkäymiset tai epäonnistumiset? Mitkä oivallukset tulevat olemaan hyödyllisiä tulevaisuudessa?

Opiskelijoille ajateltavaa projektin loputtua:

- ✓ Mieti mitä olet oppinut projektista. Anna myönteistä palautetta työkavereillesi ja keskustele heidän kanssaan siitä, miten työ mielestäsi sujui.
- ✓ Älä myöskään unohda antaa myönteistä palautetta yhteistyökumppanille ja opettajalle/ohjaajalle. Onko jokin asia häirinnyt sinua tai oletko tyytymätön johonkin asiaan? Anna siitä rakentavaa palautetta. On tärkeää, että yhteistyö lopetetaan ammattimaisella tavalla – koskaan ei voi tietää, milloin jatkossa tarvitaa esim. aiemman yhteistyökumppanin suosituksia. Pysy siis hyvissä väleissä kaikkien projektiin osallistuvien kanssa. Iso verkosto on kullan arvoinen, kun siirrytään työelämään. Arkistoi kaikki arvokkaat yhteystiedot!
- ✓ Kerää kaikki jäljellä oleva materiaali hienoksi kokonaisuudeksi omaan portfolioosi – siitä on myöhemmässä vaiheessa varmasti hyötyä.

Yhteistyökumppanille ajateltavaa projektin loputtua:

- ✓ Miten projekti mielestäsi onnistui? Anna mielelläsi myönteistä palautetta projektiin osallistuneille, se vahvistaa heidän itsetuottamustaan. Jos sinulla on kritiikkiä tai näkökohtia yhteistyön puutteista, esitä ne rakentavalla tavalla. Useimmiten ollaan yksimielisiä siitä, mitkä projektin osat eivät onnistuneet hyvin, mutta niistä on myös hyvä keskustella seuraavaa projektia ajatellen.
- ✓ Jos olet tyytyväinen opiskelijoiden työhön, voit olla heille suureksi avuksi esim. toimimalla suosittelijana, kun he hakevat työtä tai stipendiä.
- ✓ Siinä tapauksessa, että joudut itse, tai joku toinen järjestössäsi toimiva joutuu, saattamaan valmiiksi projektissa aikaansaadun tuotteen, yritä löytää se aika ja energia, minkä lopeustyö vaatii. Muuten paljon työtä menee hukkaan. On myös hauska nähdä lopputulos ihan omin silmin.
- ✓ Mikäli yhdessä toteuttamanne lopputuote näkyy/ kuuluu/ huomataan jokapäiväisessä toiminnassanne, kertokaa muille, miten tuote on syntynyt. Tämä ehkä innostaa heitäkin aloittamaan yhteistyön jonkun koulutusorganisaation opiskelijoiden kanssa.

Opettajalle/ohjaajalle ajateltavaa projektin loputtua:

- ✓ Miten projekti mielestäsi onnistui?
Keskustele opiskelijoittesi kanssa projektin eduista ja haitoista ja siitä, mitä olette niistä oppineet.
- ✓ Analysoi työpäiväkirjat yhdessä opiskeijoiden kanssa, jotta saisitte kokonaiskuvan työajasta, työmäärästä ja työnjaosta. Miltä ne näyttävät suhteessa alkuperäiseen suunnitelmaan? Projektiin kuluvan työajan arvioiminen on arvokas taito työelämässä, kun joutuu tekemään tarjouksia uusille yhteistyökumppaneille.
- ✓ Kehota ja auta oppilaitasi kokoamaan aineistoa portfolioonsa – muuten työ jää helposti tekemättä.
- ✓ Keskustele yhteistyökumppanin kanssa yhteistyöstä ja siitä, mitä hyötyä hänelle/heille on ollut työprosessista ja lopputuloksesta. Pyydä kirjallista palautetta. Silloin sinulla on käyttökelpoinen dokumentti tulevia projekteja varten.

Yrkeshögskolan Novian tutkimus ja Kehitys

Yhteistyötä ja tiedonvaihtoa elinvoimaisen seudun hyväksi

Yrkeshögskolan Novian tutkimus- ja kehitystoiminnan tavoitteena on nostaa yleisen tietoisuuden ja tiedon tasoa seudulla, jossa ammattikorkeakoulu toimii. Tämä monipuolinen kehitysyhteistyö ja tiedonvaihto rakentaa kaikkia hyödyttäviä uusia verkostoja. Siksi Novia solmii mielellään uusia kontakteja sekä elinkeinoelämään, järjestöihin että kolmanteen sektoriin. Mitä laajempaa yhteistyö on, sitä suurempi on läpilyöntivoima.

Ammattikorkeakoulussa harjoitettava tutkimus- ja kehitystyö on teorian toteuttamista käytännössä. Se on kontaktien luomista ja yhteistyöverkostojen rakentamista oman seudun kehittämiseksi ja vahvistamiseksi. Analysoimalla kehityksen ja tulevaisuuden suuntauksia, jotka tuodaan esiin eri osapuolten kanssa käydyssä dialogissa, voidaan saada aikaan sekä pitkäaikainen että hedelmällinen yhteistyö.

Yrkeshögskolan Novian tutkimus ja kehitystoimintaa koordinoidaan omassa yksikössään, jota johtaa tutkimus- ja kehityspäällikkö. Jokaisella koulutusyksiköllä on oma tutkimus- ja kehitysjohdajansa, joka yhteistyössä koulutus- ja kehityspäälliköiden kanssa koordinoi eri koulutusohjelmien sisällä tehtävää tutkimus- ja kehitystyötä. Toiminnan piiriin kuuluvat tutkimus- ja kehitysprojektit, palvelut, selvitykset ja asiantuntijatoimeksiannot. Tutkimusprojektit käsittävät sekä kansallisia että kansainvälisiä projekteja, jotka toteutetaan yhdessä Åbo Akademin ja muiden suomalaisten sekä ulkomaisten korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa.

Yrkeshögskolan Novian T&K -alueet:

Novian painopistealueet	Novian tutkimus- ja kehitystoiminnan ydinalueet
Organisoituminen ja työtoveruus palveluja tuottavissa järjestöissä	Novia terveys ja elinehdot Novia palveluyhteiskunta ja palvelumuotoilu Novia taide, terveys ja hyvinvointi
Kestävä energiatekniikka	Novia ympäristö- ja energiatekniikka
Kestävä rannikkoalueen kehitys	Novia integroitu hallinto elinvoimaisemman rannikon hyväksi
Koulutusta simulaattoriympäristössä	Novia meriturvallisuus

Lähde: Yrkeshögskolan Novias forsknings- och utvecklingsstrategi 2011

Me Noviassa otamme mielellämme vastaan uusia, useita aloja kattavia ajatuksia ja ideoita, jotka innostavat ja kannustavat yhteistyöhön toimintaseutujemme kehittämiseksi - löydät yhteistietomme osoitteesta:
<http://www.novia.fi/FoU/>

Lähdeluetelo:

Eklund, S. (2009). *Arbeta i projekt - individen, gruppen, ledaren*.
Lund: Studentlitteratur.

Sandén, K. & Åhman, S. & Österåker, M. & Österberg, M. (red.) (2011):
Projekt VisioLab 08–11. Slutrapport och framtidsvisioner.
Novia produktion och publikation: Vasa.

Yrkeshögskolan Novias forsknings- och utvecklingsstrategi
(Yrkeshögskolan Novian hallituksen hyväksymä 25.1.2011)

Fillekring – ett kreativt sätt att bolla idéer:
<http://www.culturemeeting.com/?p=36>. Haettu 15.2.2011

Tietoa VisioLab 08-11 -projektista

VisioLab-projekti toteutettiin 1.4.2008–31.3.2011 Yrkeshögskolan Novian Pietarsaaren yksikössä. Työn tapahtui etenkin Uudenkaarlipyyn kuvataiteen, median ja muotoilun osastossa, koska VisioLabin opiskelijaprojektit toteutettiin näiden koulutusohjelmien puitteissa.

Projekti rahoitettiin pääasiassa Euroopan sosiaalirahaston varoilla ja valtion rahoituksella, mutta myös Svenska Kulturfonden, Pietarsaaren seudun Elinkeinokeskus Concordia Oy, Yrkeshögskolan Novia ja Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu osallistuivat rahoitukseen. Projekti on toteutettu kulttuuri- ja yhteiskunta-alan puitteissa, jotka muodostavat osan Yrkeshögskolan Novian tutkimus- ja kehitystoimintaa.

VisioLabin tehtävänä oli yhdessä muiden toimijoiden kanssa kehittää luovia prosesseja seudun yritysten lisääntyvän kasvun ja työllisyysasteen paranemisen tukemiseksi. Tämä toteutui VisioLabin opiskelijoiden, yritysten sekä asiantuntevien ohjaajien suorittamien projektien kautta. Projektin perusideana oli tehdä konkreettista työtä ja tutustuttaa Pohjanmaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä käyttämään esim median, muotoilun ja kuvataiteen tarjoamia kulttuuripalveluja. Tavoite oli kerätä hyviä käytäntöjä opiskelijaprojektien kautta sekä levittää niistä tietoa. Tämä yhteistyöopas on osa siitä tietoa ja toivomme sen olevan hyödyksi mahdollisimman monille.

Hävkraft
frånEU
2007-2013

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Regionförvaltningsverket
Västra och Inre Finland

concordia

KESKI-POHJANMAAN
AMMATTIKORKEAKOULU
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS YRKESHÖGSKOLA

Tämä yhteistyöopas on julkaistu Yrkeshögskolan Novian (Pietarsaaren yksikön) Uudenkaarlepyyn kuvataiteen, median ja muotoilun osastolla toteutetun VisioLab 08-11-projektin yhteydessä. Opas on niiden haasteiden ja kysymyksenasettelujen tulosta, jotka erottuivat selvimmin VisioLabin työelämäpohjaisen opiskelijaprojektien arvioinnissa ja loppuraportoinnissa.

Yhteistyöoppaan tarkoituksena on toimia perusopastuksena ja ohjauksena luovien opiskelijaprojektien toteuttamisessa. Opas antaa käytännönläheisiä neuvoja ja esimerkkejä opiskelijaprojektien suunnittelusta, hallinnasta ja dokumentoinnista. Se on suunnattu ensisijaisesti yhteistyökumppaneille ja opiskelijoille, mutta toimii myös apuvälineenä opettajille ja ohjaajille, jotka tarvitsevat sopivaa materiaalia luovien opiskelijaprojektien aloitusvaiheessa.

VisioLab on rahoitettu pääasiassa Euroopan sosiaalirahaston varoilla ja valtion rahoituksella, mutta myös Svenska Kulturfonden, Pietarsaaren seudun Elinkeinokeskus Concordia Oy, Yrkeshögskolan Novia ja Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu osallistuivat rahoitukseen. Projekti on toteutettu Kulttuuri- ja yhteiskunta-alan puitteissa, jotka muodostavat osan Yrkeshögskolan Novian tutkimus- ja kehitystoimintaa.

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

VL
VISIO LAB

Noviasta

Monialainen ammattikorkeakoulu Novia on noin 4000 opiskelijan ja 400 asiantuntijan koulutusyhteisö. Novia on Suomen suurin ruotsinkielinen ammattikorkeakoulu, joka tarjoaa tutkintoon johtavaa nuoriso- ja aikuiskoulutusta, ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta sekä täydennyskoulutusta.

Noviassa voi opiskella ammattikorkeakoulututkinnon kahdeksalla koulutusalueella, eli humanistisella ja kasvatustieteiden alalla, luonnontieteiden alalla, luonnonvara- ja ympäristöalalla, tekniikan ja liikenteen alalla, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla. Koulutusohjelmia on 34 kpl. Koulutuspaikkakuntia ovat Vaasa, Raasepori, Espoo, Helsinki, Pietarsaari, Uusikaarlepyy ja Turku.

Novia perustettiin 1.8.2008, kun Yrkeshögskolan Sydväst ja Svenska yrkeshögskolan liitettiin yhteen.

Yrkeshögskolan Novia, Tehtaankatu 1, FI-65100 Vaasa, Suomi
Puhelin (06) 328 5000 (vaihe), faksi (06) 328 5110

Hakutoimisto, PL 6, FI-65201 Vaasa, Suomi
Puhelin (06) 328 5555, faksi (06) 328 5117
hakutoimisto@novia.fi

www.novia.fi/suomeksi

This booklet was published as a result of project *VisioLab 08–11* at Novia University of Applied Sciences. It is a hands-on guide that gives a basic introduction in initiating, planning and executing student-projects in co-operation with different local associates in the framework of Art and Culture-oriented studies.

Project VisioLab 08–11 was mainly funded by the European Social Fund and by the Finnish state in 2008–2011. The Swedish Cultural Foundation in Finland, the Regional Development Centre Concordia, Novia University of Applied Sciences and the Central Ostrobothnia University of Applied Sciences also took part in funding the project.

ISSN: 1799-4195
ISBN (digital): 978-952-5839-25-9

NOVIA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES